

Бондаренко Є.В., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ

Проблема страхового шахрайства тривалий час не стосувалася українського ринку страхування, проте в сучасних умовах розвитку цього ринку, збільшення попиту на послуги страхування, страховий ринок стає все більше цікавити шахраїв. Страхова статистика в Україні не ведеться, проте за різними даними збиток страхових компаній від дій шахраїв складає 10-15%, а в деяких компаніях до 25% від загальної суми страхового відшкодування. Водночас дана статистика повною мірою не відображає рівень і динаміку розповсюдження злочинів цього виду унаслідок високого рівня їх латентності.

Так за даними російських фахівців, латентність шахрайства у сфері страхування сягає страхітливої цифри - до 50 . Схожа ситуація наявна і на вітчизняному страховому ринку [1].

На високий рівень латентності шахрайств у сфері страхування впливають об'єктивні чинники, передусім: загальна криміналізація окремих об'єктів страхового бізнесу, зокрема автомобільного ринку; недбалість або особиста зацікавленість представників страхових компаній: відсутність належної взаємодії страховиків між собою та правоохоронними органами; намагання страховиків, які виявили ознаки шахрайства, вирішити питання в позасудовому порядку, не звертаючись до правоохоронних органів; доступність умов страхування та легкість одержання страхової виплати; неефективна робота правоохоронних органів [2, с.16].

З огляду на зазначене, до пріоритетних заходів протидії шахрайству у сфері страхування можна віднести:

- розроблення міжвідомчої інструкції про порядок обміну інформації між страховиками (служби безпеки, підрозділи з урегулювання збитків, відділи виплат), органами внутрішніх справ (слідчі апарати, підрозділи кримінального розшуку, ДАІ, дільничні інспектори міліції, експертні служби та ін.), а також іншими відомствами на етапах укладання договору страхування та перевірки інформації про страхувальника, при розслідуванні обставин настання страхової події та в разі виявлення ознак злочинів;

- запровадження механізму оперативного обміну інформацією між страховими компаніями (автоматизована інформаційна система «Бюро страхових історій») та МВС України (автоматизовані бази даних про викрадені автомобілі, база Укрбюро Інтерполу тощо);

- налагодження взаємодії страхових компаній з митною службою і прикордонною службою з метою отримання інформації про наявність страховок на автомобілі іноземних громадян, які перетинають кордон;

- запровадження контролю за використанням номерних бланків страхових полісів і спеціальних знаків шляхом створення на базі України (або державного регулятора на ринку страхування) відповідного централізованого банку даних;

- зобов'язання страхових і лізингових компаній інформувати територіальні органи внутрішніх справ про видачу страховок на коштовні та престижні марки автомобілів громадян, які проживають на території обслуговування;

- до укладення договору страхування транспортних засобів перевірку ідентифікаційних номерів вузлів й агрегатів автомобіля з їх цифровим фотографуванням, за потреби залучення до цієї перевірки працівників експертно-криміналістичних підрозділів МВС України;

- на базі ДІАЗ МВС України створення окремої бази даних про обставини вчинення незаконних заволодінь автомобілями, що взяті в оренду, застраховані та перебувають у заставі;

- при зверненні потерпілих про незаконне заволодіння застрахованими транспортними засобами проведення ретельних перевірок із залученням представників страхових компаній щодо правдивості наданої громадянами інформації та виявлення ознак страхового шахрайства;

- спільно з представниками страхових компаній обговорення перспектив запровадження «прихованого маркування» деталей і агрегатів автомобілів престижних марок, з метою подальшої ідентифікації в разі викрадення автомобіля та розукомплектування;

- розроблення та запровадження в діяльність страхових компаній методичних рекомендацій з виявлення ознак страхового шахрайства та інших правопорушень на етапах укладання та виконання договорів страхування з урахуванням специфіки вітчизняного страхування;

- на постійній основі проведення спільних навчально-практичних семінарів і тренінгів за участю працівників правоохоронних органів та страхових компаній з обговоренням технологій страхового шахрайства, відповідних засобів і методів протидії.

Аналіз роботи вітчизняних страхових компаній свідчить, що лідери страхового ринку України багато в чому відповідають міжнародним, зокрема європейським, стандартам і, об'єднуючись з фінансовими групами, здатні конкурувати на внутрішньому ринку з іноземними страховими компаніями. Проте для приведення національної страхової системи у відповідність зі світовими стандартами необхідне проведення якісних змін [3, с. 216-217].

Список використаних джерел

1. Жилкина М. С. Страховое мошенничество / Жилкина М. С. - М. : Волтерс Клувер, 2005. - С. 35.

2. Черней В.В. Теоретичні та практичні засади запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні : автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня док. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / В.В. Черней. - 2014. - 36 с.

3. Черней В.В. Кримінально-правові та кримінологічні засади запобігання злочинам у сфері діяльності небанківських фінансових установ в Україні: [текст] монографія / В.В. Черней. - Київ: Центр учбової літератури, 2014. - 456 с.